

KORNJORDLOPPAN

Kornjordloppan (*Phyllotreta vittula*) tillhör familjen bladbaggar. Den är 1,5–2 mm lång och svart med ett gult längsgående streck på varje täckvinge. Den lever främst på stråsäd (i varmare länder angrips majs) och andra gräs men har även hittats på raps och rybs. Det är den enda arten inom släktet som lever på gräs. Angreppen blir störst inom försommartorra områden, som östra Mellansverige, och det är främst korn och vårvete som drabbas. Andra arter inom släktet *Phyllotreta* angriper oljeväxter, se Faktablad 45 J.

Ansamling av fullbildade individer på en späd vårkornplanta i slutet av maj.

Skadebild

Den vuxna insekten gnager långa smala strimmor på bladen av stråsäd och gräs. Dessa är ofta belägna bredvid varann och en större yta kan vara avgnagd. Svåra angrepp gör att plantorna lyser vita på håll, detta kan se ut som frostsador. Kornjordloppan överför också bromusmosaikvirus (BrMV), som ger plantorna ett gulgrönt strimmosaikartat utseende men sällan orsakar skördenedsättningar. Mosaiken försvinner senare och vid axgången ser man, förutom en viss tillväxthämning, ofta inga symptom alls. BrMV sprids mycket lätt genom mekanisk saftöverföring från infekterade till friska plantor. Jordloppor som gnager på en infekterad växt tar med sig viruset till nästa växt de äter på. Sedan första rapporten av viruset i Sverige 1989 har inga ytterligare rapporter förekommit.

Kornjordloppa (*Phyllotreta vittula*).

Biologi

Kornjordloppan övervintrar som fullbildad under löv och växtrester i skogsbryn och impediment. Utflygningen till vårsäd sker under senare hälften av maj. Är det varmt kan den förflytta sig avsevärda sträckor. Väl ute i fält gör den näringsgnag, grödan befinner sig då i utvecklingsstadium 10–19, och parar sig. Det är dessa tidiga angrepp som kan orsaka skador. Äggläggning sker i maj/juni och kalla somrar ända in i juli. Äggen läggs på bladen och larverna gnager gångar i strå och bladskaft.

Kornjordloppans larver lever uteslutande i stråsäd eller gräs. Utvecklingen från ägg till fullbildad insekt tar 45–50 dagar. Den nya generationen kornjordloppor börjar uppträda i fält under sensommaren och hösten för att göra lite närings-sök, innan den söker upp vinterkvarteren.

Mikroorganismer som angriper kornjordloppan är protozoer och nematoder. Dessa tar inte död på jordloppan men påverkar fortplantningen och överlevnaden under vintern. Jordlöpare och andra predatorer som förekommer tidigt i fält (Faktablad 78 J) har visat sig använda kornjordloppor som föda. Ett par arter parasitsteklar som lägger sina ägg i fullbildade kornjordloppor på hösten har rapporterats.

Motåtgärder

Kornjordloppor förekommer vanligtvis inte i tillräcklig mängd för att orsaka ekonomiskt betydelsefulla skador och det är mycket tveksamt om kemisk bekämpning lönar sig. Angripna plantor brukar kunna återhämta sig. Kornjordloppans angrepp blir svårast under varma och torra vårar. Då är insekterna i livlig verksamhet samtidigt som plantans uppkomst och utveckling försvåras. Därför medför alla åtgärder som påskyndar uppkomst, etablering och tillväxt av unga plantor att betydelsen av kornjordloppsskador minskar.

Jordloppsgnag på kornplantor.

Litteratur

Ryden, K. 1990. Bromusmosaikvirus i stråsäd. Växtskyddsnotiser 54 (3–4): 81–85.

Text

Barbara Ekbom
Inst. för entomologi
Box 7044
750 07 Uppsala
Tfn 018-672625
E-post: Barbara.Ekbom@entom.slu.se

Foto

Peder Waern (bild 1 och 3)
SLU (bild 2)

November 2005

Faktablad om växtskydd utges inom områdena Jordbruk och Trädgård.

Faktabladen kan beställas som årsabonnemang, komplett serie eller enstaka exemplar.

Eftertryck av denna publikation är förbjudet enligt lag. Den som vill mångfaldiga något av innehållet måste först få tillstånd från SLU. Tfn: 018-67 23 47 (trädgård), tfn: 018-67 26 53 (jordbruk), fax: 018-67 28 90. Adress: SLU, Box 7044, 750 07 Uppsala.

ISSN 1100-5025

© Sveriges lantbruksuniversitet

Ansvariga utgivare Jordbruk: Roland Sigvald
Trädgård: Maj-Lis Pettersson

Redaktörer Jordbruk: Eva Twengström
e-post: Eva.Twengstrom@evp.slu.se
Trädgård: Maj-Lis Pettersson
e-post:
Maj-Lis.Pettersson@entom.slu.se

Hemsida <http://www.tvs.slu.se/>

Distribution SLU Publikationstjänst
Box 7075, 750 07 Uppsala
Tfn 018-67 11 00
Fax 018-67 35 00
e-post: publikationstjanst@slu.se